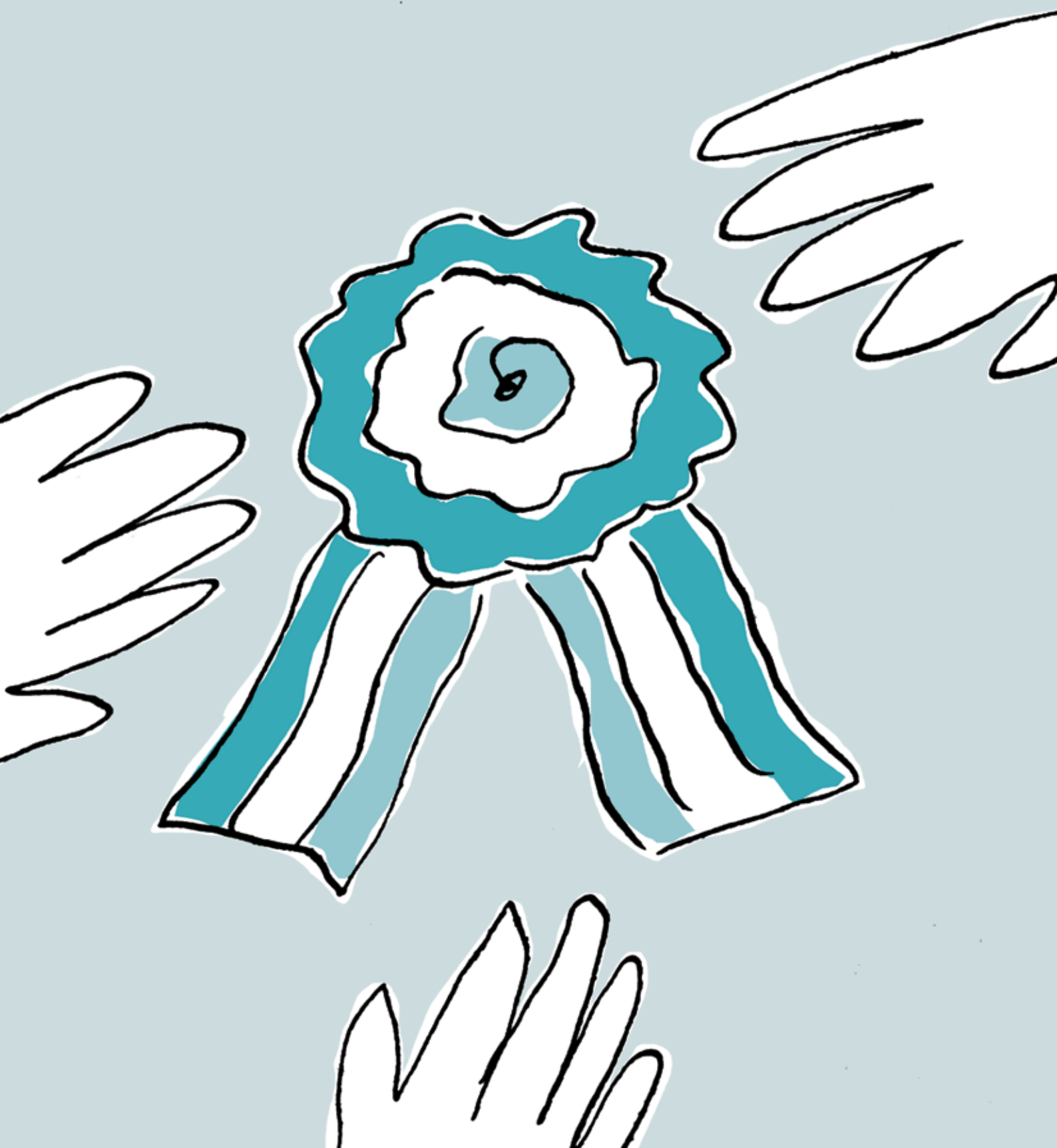
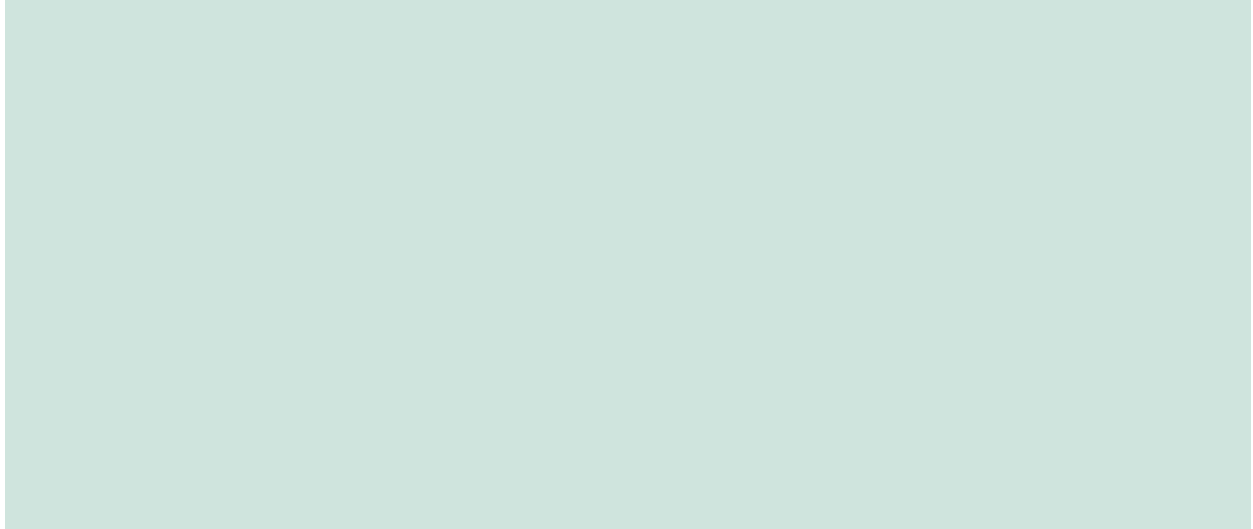

KIÉ MÁRCIUS 15-E?

24/1A AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE I.**A forradalom emléke az önkényuralom idején*****1. Egyéni feladatlap***

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Hogyan gondol a költő a két évvel korábbi forradalmi napra?

.....

.....

.....

Milyen érzelmeket vált ki belőle az emlék?

.....

.....

.....

Miért nem ünnepli ebben az időben a nemzet ezt a napot?

.....

.....

.....

24/1B AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE I.

A forradalom emléke az önkényuralom idején

2. Egyéni feladatlap

Kossuth Lajos, a „nemzet királya”

A Kossuth-nótát a szabadságharc leverése után betiltották (csakúgy, mint a Rákóczi- és a Klapka-indulót), azonban tudjuk, hogy titokban, vagy semmitmondó szövegekre továbbra is énekelték. *„Ennek a Haynaunak az emberei járkáltak mindenfele, oszt elfogdosták, aki a Kossuth-nótát énekelte. Kossuth-kutyának hívták, aki énekelte.”* (Heves m.) *„Énekelték a Kossuth-nótát, ahol csendőr nem volt a lakodalomban, mindég elő volt Kossuth.”* (Tolna m.) 1850-től kezdve megváltoztatott szöveggel újra felhangzott a Kossuth nóta, majd ezt követően egyre több dalgyűjteménybe, hangszeres zenei kiadványba is bekerült. (A múlt század végétől már a tankönyvekben is megtalálhatjuk a Kossuth nótát, így az iskolai oktatásnak is része lett.)

Részlet egy korabeli dalból:

*De szeretnék én Kossuthtal beszélni,
De még jobban a szobájában sétálni.
Megmondanám én a Kossuth Lajosnak,
Hogy hány forint az adója a magyarnak.*

Pap Mihály repertoárja, lejegyezte Molnár Rózsa 1947-ben

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Mit jelent az egyszerű embereknek Kossuth alakja?

.....

.....

.....

Milyen érzelmekkel fordulnak feléje?

.....

.....

.....

Mit remélnek tőle?

.....

.....

.....

24/1C AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE I.

A forradalom emléke az önkényuralom idején

3. Egyéni feladatlap

Illyés Gyula
PETŐFI SÁNDOR
(részlet)

Mondhatjátok az édesanyának, hogy legkedvesebb fia valahol messze meghalt. Nem hiszi el. S ha eszével nagysokára beletörődik is, szívében az első ellenkező hírre, a legképtelenebbre is fölbred a remény. A nemzet évtizedek múlva is lázképeket lát. Fényes nappal egyszer Kolozsvár piacán megy el szeme előtt a megelevenedett kísértet, máskor a Balaton partján. Halála után harminc évvel, egy kalandor nagyon is átlátszó hazudozására, gyötrő lidércálomban milliók látják egy szibériai ólombánya mélyén, ősz fejjel, megroppant derékkel. A szeretet arányában nő a vágy: ó, ha visszatérne, ha megtörtén, ha némán, ha tébolyodottan is! Ha az emberi élet határa miatt nem volna képtelenség, hogy még élhet, magam is útnak indulnék a legkétesebb hírre is, hogy megmondjam neki... mit is mondhatnék? Hogy „szelleme diadalmaskodott?” Ne áltassuk magunkat, nem diadalmaskodott. Amit legkevésbé várt az utókortól: gondolatai, nagy okai a haragvásra, álmai a szabadságról s a nép jövőjéről változatlanul időszerűek. Kínzó örökség (...)

Gyánt-Ozora, 1936. szeptember–október

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Mit jelent Petőfi emléke a magyar nép számára az önkényuralom idején?

.....

.....

.....

Miért nyugodtak bele olyan nehezen az elvesztésébe?

.....

.....

.....

Miért reménykedtek olyan hosszú ideig a visszatérésében?

.....

.....

.....

24/1D AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE I.**A forradalom emléke az önkényuralom idején****4. Egyéni feladatlap**

Pethes János búcsúja leányától a leopoldvári tömlőben

A képet Kiss Bálint festette, aki nemzetőr volt a szabadságharc idején, s emiatt 1850-ben haditörvényszék elé állították, majd megfosztották a Nemzeti Múzeumban betöltött állásától

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Hogyan kapcsolódik ez a történelmi festmény az adott korszakhoz?

.....

.....

.....

.....

Milyen hangulatot idéz a kép?

.....

.....

.....

.....

24/1E AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE I.

A forradalom emléke az önkényuralom idején

5. Egyéni feladatlap

Arany János
CSALÁDI KÖR
(részletek)

De vajon ki zörget? „Nézz ki, fiam Sára:
Valami szegény kér helyet éjtszakára:
Mért ne fogadnók be, ha tanyája nincsen,
Mennyit szenved úgy is, sok bezárt kilincsen!”
Visszajő a lyánka, az utast behíván.
Béna harcfi lép be, *sok jó estét* kíván:
„Isten áldja meg a kendtek ételét is,
(Így végezi a szót), meg az *emberét* is.”

(...)
De mikor aztán a vacsorának vége,
Nem nehéz helyen áll a koldus beszéde;
Megered lassanként s valamint a patak,
Mennél messzebbre foly, annál inkább dagad.
Beszél a szabadság véres napjairul,
S keble áttüzesül és arca felpirul,
Beszél azokról is – szemei könnyben úsznak –
Kikkel más hazába bujdosott... koldusnak.

Elbeszéli vágyát hona szent földére,
Hosszu terhes útját amíg hazaére.
Az idősb fiú is leteszi a könyvet,
Figyelmes arcával elébb-elébb görnyed;
És mihelyt a koldús megáll a beszédben:
„Meséljen még egyet” – rimáncodik szépen.

„Nem mese az gyermek,” – így feddi az apja,
Rátekint a vándor és tovább folytatja:
Néma kegyelettel függenek a szaván
Mind az egész háznép, de kivált a *leány*:
Ez, mikor nem hallják, és mikor nem látják,
Pirulva kérdezi tőle... *testvérbátyját*:
Három éve múlik, hogy utána kérdez,
Még egy esztendő vár, nem megy addig férjhez.

Fordíts!

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

24/1F AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE I.**A forradalom emléke az önkényuralom idején***Csoportos feladatlap*

A megismert szemelvények alapján próbáljatok meg – tudásotokat összeadva – válaszolni az alábbi kérdésekre!

Mit jelentett az 1848/49-es forradalom és szabadságharc a magyarok számára az önkényuralom idején?

.....

.....

.....

.....

.....

Hogyan gondoltak vissza a túlélők szabadságharc napjaira?

.....

.....

.....

.....

.....

Miért nőhetett legendássá ebben az időben Kossuth alakja?

.....

.....

.....

.....

.....

Minek a jelképévé vált Petőfi?

.....

.....

24/2A AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE II.**Kiegészítés****1. Egyéni feladatlap****Az első megemlékezés**

A pesti diákok először 1860-ban döntöttek úgy, hogy nyilvánosan megemlékeznek március 15-éről. A császári hatalom erőszakszervezete ahhoz nem volt elég ügyes, hogy az eseményt megakadályozza. Az összegyűlt tömeg feloszlásához azonban érzett magában elég erőt és bátorságot. A császári katonaság tüzet nyitott; a sebesült diákok egyike meghalt. Az erőszakos fellépés rövid távon eredményes volt: a tömeg feloszlott. Hosszabb távon azonban éppen az ellenkezője történt annak, mint amit a beavatkozástól reméltek. Az ünnepről a továbbiakban sokan azok közül is megemlékeztek, akik azt addig nem tették. Ráadásul az esemény ellenzéki, rendszerellenes jellege is hangsúlyosabbá vált. Március 15-e kezdett nemzeti ünneppé válni.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Vajon miért éppen a fiatal korosztály érezte közel magához az 1848-as forradalmat?

.....

.....

.....

.....

Vajon miért számított az ünnep 1860-ban rendszerellenesnek?

.....

.....

.....

.....

24/2B AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE II.

Kiegészítés

2. Egyéni feladatlap

Nem engedünk a 48-ból!

A szembenállás az **1867-es kiegyezés** után is megmaradt. A magyar kormány – bármennyire is '48 örökösének és megvalósítójának tekintette magát – sohasem ünnepelhette hivatalosan március 15-ét, hiszen Ferenc József, Batthyány Lajos és a honvédtábornokok kivégzésének legfőbb felelőse, ehhez sohasem járult volna hozzá. Március 15-e így továbbra is megmaradt ellenzéki ünnepnek, a „**nem engedünk a 48-ból**” szimbólumának.

1867-től kezdve a **baloldali pártok** kortesei a 48-as eszméssel nyerték meg a tömegeket, s kortesnótáik rendszerint a Kossuth-nóta dallamára hangzottak el. Íme egy példa:

*Kossuth Lajos azt izente,
Pécs városnak nincs követe.
Ő még most nem jöhet haza;
Jó követet kér a haza.
Éljen Irányi!
A pécsi nép érti szavát,
Szereti ez még a hazát,
Küzd, amiért ontottunk vért:
Ezernyolcszáznegyvennyolcért.
Éljen Irányi!*

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Mit jelent ma a „nem engedünk a 48-ból” szállóige? Értelmezd!

.....

.....

.....

Mit jelenthetett a kiegyezés korában?

.....

.....

Mit jelképezett a Kossuth-nóta?

.....

.....

24/2C AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE II.

Kiegészítés

3. Egyéni feladatlap

Nemzeti ünnep

1897-ben nagy számú ött időközben hazatért fia, **Kossuth Ferenc** javasolta a parlamentben, hogy március 15-ét nyilvánítsák **nemzeti ünneppé**. Azzal, hogy 1848–49-nek helyet kell biztosítani a nemzet emlékezetében, a kormánypárti képviselők is egyetértettek. Azt azonban, hogy ennek március 15-éhez kell kötődnie, vitatták. A miniszterelnök, Bánffy Dezső az uralkodó számára is elfogadható áthidaló megoldásként azt javasolta, hogy március 15-e helyett **április 11-ét**, vagyis az 1848-as alaptörvények elfogadási napját emeljék nemzeti ünneppé.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Vajon miért nem volt elfogadható az uralkodó számára március 15-e, mint deklarált nemzeti ünnep?

.....

.....

.....

.....

.....

Miért tűnt erre alkalmasabbnak az alaptörvények elfogadásának a napja?

.....

.....

.....

.....

.....

24/2D AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE II.**Kiegészítés****4. Egyéni feladatlap****A forradalom 50. évfordulóján**

A kiegészítés után már nem volt tilos a megemlékezés, de illojálisnak tartatott, sértette az uralkodó ház érzékenységét. Így érkezett el 1848 ötvenedik évfordulója. Szó nélkül elmenni mellette képtelenség volt, de manipulálni annál inkább lehetett. A hivatalos Magyarország ünnepelt.

„... Az lesz a nagy nap, amikor március 15-én és mindazokon a napokon, amelyeken a nemzet ünnepel, az ünneplők élén a magyar király tartja a háromszínű zászlót. A nemzeti érzület legfőbb szimbóluma a korona, első bajnoka, aki a koronát viseli. A költő nemhiába mondta: a legelső magyar ember a király... És amitől minden magyar ember szeme könnybe lábad, amiért éjben megremeg minden magyar emberben a lélek: attól ne ragyogjon tündöklőbb tűzben, ne égjen túlvilágibb fénnyel Szent István koronáján a drágakő?”

(Budapesti Hírlap, 1898. március 15.)

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Összeegyeztethető-e forradalom eszmevilága a királlyal? Indokold is a válaszodat!

.....

.....

.....

Milyen kapcsolatban állt a magyar király (és osztrák császár) a magyar forradalommal?

.....

.....

.....

Mit gondolsz az idézett beszéd tartalmáról?

.....

.....

.....

24/2E AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE II.

Kiegészítés

5. Egyéni feladatlap

*„...Azért vonultunk ki Petőfi szobra elé, mert szégyenkezve tapasztaltuk, hogy miként becstelennítik meg Petőfi emlékét azon nyárspolgár lelkek, akik minden március 15- én összegyűlnek szobra előtt... Kivonultunk Petőfi szobra elé, hogy megmutassuk, mi szerint **mi vagyunk azok, akikben Petőfi szelleme tovább él** mindaddig, amíg győzedelmeskedni [nem] fog...”*

Megjelent a szociáldemokraták lapjában: Népszava, 1899. március 17.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Vajon miért idézi a beszélő Petőfi szellemét?

.....

.....

.....

.....

Mit gondolt Petőfi a királyságról?

.....

.....

.....

.....

24/2F AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE II.**Kiegészítés***Csoportos feladatlap*

A megismert szemelvények alapján próbáljatok meg – tudásotokat összeadva – válaszolni az alábbi kérdésekre!

Miért tartják fontosnak a hatalom képviselői, hogy egyetértésre jussanak a nemzeti ünnep kérdésében?

.....

.....

.....

.....

Miért lehetett nehéz elfogadtatni a császárral március 15-ét ünnepként? Miért látszott alkalmasabbnak erre a célra április 11-e?

.....

.....

.....

.....

Mit gondoltok, lett volna esély március 15-e ünneppé emelésére a kiegyezést követő évtizedekben?

.....

.....

.....

.....

24/3A AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE III.

Háborúk és forradalmak

1. Egyéni feladatlap

Az Őszirózsás forradalom

1918-ban a Károlyi Mihály vezette új rezsim fenntartások nélkül vállalta március 15-e forradalmi örökségét. A kormány célkitűzései – függetlenség, demokratikus választójog, földreform, sajtószabadság – harmonizáltak a **12 ponttal**. A rövidéletű őszirózsás demokrácia azonban mindössze 6 nappal élte túl a március 15-i ünnepségeket.

A dualista rendszer összeomlott. Romjain új örökösök léptek fel: „A diadalmas forradalom első márciusi ünnepe ünnep az ünnepek között, az idők végéig piros betűs napja a magyar historia ünnepszegény kalendáriumának. Amiről hetven év előtt álmódott az ország, az ma kivívott kincsünk, elrabolható vagyunk: szabadok vagyunk. Március 15-e többé nem óvatos és ártalmatlan politikai tüntetés Petőfi szobra előtt, afféle félig tiltott, félig megengedett és az illendőség korlátai közé beszorított »emlékezzünk régiokról« – de ne nagyon, csak annyira, amennyire a dinasztíának és a hadseregnek kedves, hanem immár fölszabadított ünnepe a magyar népnek...” Magyarország, 1919. március 15.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Mit jelentett 1848 emléke az őszirózsás forradalom idején?

.....

.....

.....

.....

.....

Milyen eszme látszott ekkor megvalósulni?

.....

.....

.....

.....

.....

24/3B AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE III.

Háborúk és forradalmak

2. Egyéni feladatlap

A Tanácsköztársaság

1919. március 21-én az antant hatalmak által küldött ultimátum hatására – amely a román közigazgatás kiterjesztését írta elő a Tisza vonaláig – lemondott az addigi polgári demokratikus koalíciós kormány, a gyengülő szociáldemokraták pedig bevonták az addigra a munkások körében megerősödött Magyar Kommunista Pártot a hatalomba: a két párt egyesült, és kikiáltották a Tanácsköztársaságot, létrejött a proletárdiktatúra.

Néhány nappal a Tanácsköztársaság kikiáltását megelőzően *Landler Jenő* így beszélt a Petőfi szobornál 1919. március 16-án: „...A magyar ugaron a tavaszi szél sohasem súgta még biztatóbban proletárfülekbe, hogy »lesz még egy március«. És ha tudjuk, hogy **közel az idő, amikor álmaink valóra válnak**, akkor elmondhatjuk, hogy a mi munkánk nem volt hiábavaló. Ez az utolsó március, amikor arról beszélünk, hogy lesz még egy március...”

Népszava, 1919. március 18.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Mit jelképezett a kommunisták számára a márciusi forradalom?

.....

.....

.....

.....

.....

Melyik társadalmi réteghez kívántak szólni?

.....

.....

.....

.....

.....

24/3C AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE III.

Háborúk és forradalmak

3. Egyéni feladatlap

A forradalom 75. évfordulója

Az ország 1923-ban Petőfi születésének 100. és a március 15-ei forradalom 75. évfordulóját ünnepelte. Az ünnepi beszédekben a korigénynek megfelelően új tartalom jelentkezett. A központi ünnepségen Sipőcz Jenő, Budapest polgármestere mondott ünnepi beszédet: *„...Petőfi Sándor, a nagy magyar költő, a legendás nemzeti hős, tragikus sorsú mártír születésnapjának megünneplésére jöttünk össze. E pillanatban mindenütt, túl az emberkéz alkotta határokon, mindenütt, ahol magyarok élnek a hármashalom és négy folyó magyar könnyel és vérrel öntözött országában egységesen borulnak le halhatatlan szelleme előtt. Szelleme kiszáll a jeltelen sírból és végignézi a magyar földön és viszi mindenüvé a magyar jövőnek, a magyar feltámadásnak soha el nem múló dalait...”*

Magyarország, 1923. március 16.

A Bajtársi Egyesületek ünnepi emlékezésén Bajcsy-Zsilinszky Endre szónokolt: *„1848. március 15-e történelmi március volt, amely szétörte a rabság bilincseit. Ezt a márciusot azonban meghamisították a szószátyár hazafiak és meghamisították azok, akiknek a forradalom csak öncél volt és nem eszköz. Ezek elsikkasztották a nemzeti eszmét... Ma új honfoglalás előtt állunk. Mert mi a miénk ma? Miénk talán Budapest, vagy a Felvidék? Miénk talán a gazdasági élet, a tőzsde, az irodalom, a sajtó? Vissza kell szerezniünk mindenütt az elvesztett pozíciókat...”*

Magyarország, 1923. március 16.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Milyen módon idézik fel az emlékezők Petőfi alakját születésének 100 évfordulóján?

.....

.....

Milyen aktuális eseményhez kapcsolják az elvesztett 1848-as forradalom emlékét?

.....

.....

Kiket és miért vádol Bajcsy-Zsilinszky?

.....

.....

24/3D AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE III.**Háborúk és forradalmak****4. Egyéni feladatlap****Március 15-e nemzeti ünnep**

1927 novemberében a parlament törölte a nemzeti ünnepek sorából április 11-ét, egyúttal hivatalos nemzeti ünneppé emelte március 15-ét.

A 12 pont liberális-demokratikus tartalma zárójelbe téve, a nemzeti érzés viszont nagy hangsúlyt kapott. A felvonuló diákok a továbbiakban nem szabadságot és demokráciát követeltek, noha mindkettőből hiány mutatkozott, hanem irredenta jelszavakat harsogtak. Március 15-ét mutatott a naptár Kolozsváron, Kassán, Ungváron és Szabadkán is. Hordópánt-szorító mellkasi fájdalom, száraz könnycsatornák, eldugott nemzetiszínű zászlók jellemezték ezen a napon Székelyföldet, a Felvidéket vagy a Vajdaságot.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Milyen tartalmakkal bővült a nemzeti ünnep gondolatköre?

.....

.....

.....

.....

.....

Milyen aktuálpolitikai magyarázata van ennek?

.....

.....

.....

.....

.....

24/3E AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE III.

Háborúk és forradalmak

5. Egyéni feladatlap

A Márciusi Front 12 pontja

1937 március 15-én bontott zászlót a *Márciusi Front*, amelyet a **falukutató** írók, **baloldali** egyetemisták és más **antifasiszta** értelmiségi csoportok hoztak létre. Tizenkét pontból álló programjukat az Egyetemi Kör múzeumkerti ünnepségén hozták nyilvánosságra, ahol a népi írók nevében *Féja Géza* beszélt: „1849 óta március 15-e mindig azt jelentette, hogy kiálltak, és **Petőfi Sándor** nevében és **Petőfi Sándor árnyékában hazudoztak**... Ma dilettáns politikusok, dilettáns publicisták himnuszokat zengenek arról, hogy micsoda nagy áldozatot hozott a magyar nemesség, amikor előjogairól lemondott. Nos, ez a lemondás, ez a történelmi áldozat a valóságban nem volt ilyen nagyszerű valami, mert a magyar jobbágyság csak egy töredékének adtak földet, a zsellérség, a magyar parasztság több mint fele továbbra is föld nélkül maradt. A Tiszántúlon a föld nélküli zsellérségnek száma ugyanannyi, mint 1848-ban volt. (...) Barátaim! Ha javulást akartok, **álljatok a magyar parasztság mellé, hogy a történelem követelményeit megvalósíthassa!**”

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Kiket képviselt a Márciusi Front?

.....

.....

.....

Milyen vádakkal illeti a szónok a mindenkori hatalom képviselőit?

.....

.....

.....

Kiknek az érdekében biztat küzdelemre?

.....

.....

.....

24/3F AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE III.

Háborúk és forradalmak

6. Egyéni feladatlap

A márciusi fiatalság a frontra megy

A frontra menő katonákat Kállay Miklós miniszterelnök így buzdította rádiósorozatában: „...ahogy 1848-ban először fegyvert kellett ragadnunk, éppúgy most is – mert nincs föld, nincs munka, nincs polgári jólét, míg az örök nagy ellenséget, a német, az orosz kommunizmust le nem vertük. ... **Háborúba megyünk. Elől megy a márciusi fiatalság**, biztosan tudom, hogy győztesen tér haza. Mire hazajön, mire vége a harcnak – nem a világosi fegyverletétel lesz a vég –, itt minden hazajövő katonát és itthonmaradottját, erre én teszek fogadalmat, nem őszi-rózsás forradalom, nem 1918 és 1919, hanem otthon, munka és emberi lét kell, hogy várja...”

Magyar Nemzet, 1942. március 17.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Mivel indokolja a miniszterelnök a háborúba lépést?

.....

.....

.....

Hogyan kapcsolódik az 1848/49-es forradalom eszméje a hadba vonuláshoz?

.....

.....

.....

Milyen korábbi eseményeket utasít vissza?

.....

.....

.....

Milyen jövőt ígér a fiatal katonáknak?

.....

.....

.....

24/3G AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE III.**Háborúk és forradalmak***Csoportos feladatlap*

A megismert szemelvények alapján próbáljatok meg – tudásotokat összeadva – válaszolni az alábbi kérdésekre!

Hogyan befolyásolták az ünnep tartalmát az aktuális események ebben az időszakban?

.....

.....

.....

Mit jelentett ebből a szempontból az Osztrák–Magyar Monarchia megszűnése?

.....

.....

Miért érezhette magát 48 jogos örökösének az őszirózsás forradalom?

.....

.....

Hogyan kapcsolódott a forradalom emlékéhez a Tanácsköztársaság?

.....

.....

Milyen új tartalmakkal bővült az ünnep a trianoni békekötést követően?

.....

.....

Milyen módon idézik Petőfi emlékét a Márciusi Front tagjai? Melyik társadalmi rétegért szállnak harcba?

.....

.....

Hogyan kapcsolja össze a hatalom képviselője az 1848-as eszmét a 40-es években a hadba vonulással?

.....

.....

24/4A AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE IV.**Proletárdiktatúra és forradalom****1. Egyéni feladatlap****Megvalósulnak az álmok**

Rákosi Mátyás, a kommunista párt főtitkára a centenáriumi ünnepség vezérszónoka: „...A magyar nép útja egyenesbe fordult. Nekünk jutott az a történelmi feladat, hogy valóra váltsuk és beteljesítsük mindazt, amiért 1848 hősei Kossuthtal, Petőfivel, Táncsiccsal az élükön küzdöttek... A magyar népi demokrácia szerencséjére a nemzetközi helyzet ma gyökeresen más, mint 1848-ban volt... Most megvalósulhatott Kossuth legforróbb vágya: a testvériség magyar, szláv és román között. Ennek a testvériségnek jele az a kölcsönös segítségnyújtási szerződés, amelyet Moszkvában a szovjet nép nagy vezérének, Sztálin generalisszimuszának a jelenlétében aláírtunk. (Tomboló taps és lelkesedés.)”

Szabad Nép, 1948. március 17.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Mit jelent a hatalmat megragadó kommunisták számára 1848 öröksége?

.....

.....

.....

.....

Milyen remények megvalósulását ígéri a szónok?

.....

.....

.....

.....

Milyen külpolitikai környezetben zajlik az ünneplés?

.....

.....

.....

.....

24/4B AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE IV.

Proletárdiktatúra és forradalom

2. Egyéni feladatlap

Az ünnep kisajátítása

„...Százkét esztendővel 1848 márciusa után »van már hazánk, van mit védenünk«. És kell is védenünk. Vannak már »belső bitangok«: kémek, kulákok, klerikális reakciósook, akik népköztársaságunk elleni gyűlöletükben minden gaztetre készek. Van még **nemzetközi reakció**, amely soha őrvjögőbben nem fenyegette a világ dolgozóinak életét és szabadságát, a kis országok függetlenségét. Világos után azt hitte a magyar nép, hogy Haynaunál kegyetlenebb hóhéra nincs a nemzetközi reakciónak – Horthy, Szálasi, Hitler megmutatták, hogy tévedtünk. Az amerikai imperialisták Tito- és Rajk-féle banditái minden eddiginél szörnyűbb sorsot szántak népiünknek...”

Szabad Nép, 1950. március 15.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Kik azok a „belső bitangok”, akik ellenében meg kell védeni a hazát?

.....

.....

.....

Hogyan aktualizálja az újságíró a XIX. századi eseményeket?

.....

.....

.....

Milyen külső veszélyekre hívja fel a figyelmet? Kik a külső ellenségek?

.....

.....

.....

Milyen hangvétele van a szövegnek? Milyen érzelmeket sugall?

.....

.....

.....

24/4C AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE IV.**Proletárdiktatúra és forradalom****3. Egyéni feladatlap****1848 és 1956**

„Követeljük, hogy a sztálini zsarnokság és politikai elnyomás jelképét, a Sztálin szobrot a leggyorsabban bontsák le és helyébe az 1848–49-es szabadságharc hőseinek és mártírjainak méltó emlékművet emeljenek. – A meglévő, magyar népnek idegen címer helyett kívánjuk a régi magyar Kossuth-címer visszaállítását. A magyar honvédségnek – a nemzeti hagyományainkhoz méltó – új egyenruhát követelünk. Követeljük, hogy március 15. nemzeti ünnep, munkaszüneti nap legyen, október 6. pedig nemzeti gyászünnep és iskolai szünnap legyen” – olvashatjuk a műegyetemi diákok 1956. október 22-én éjszaka megfogalmazott kívánságai között. A március 15-ével kapcsolatos követelést, azaz az ünnep rangjának visszaállítását a forradalmi kormány október 28-án elfogadta.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Mit követelnek az 1956-os forradalmárok?

.....

.....

.....

Hogyan kapcsolódnak törekvéseik az 1848–49-es történelmi eseményekhez?

.....

.....

.....

Milyen követeléseik vannak az ünnepre vonatkozóan?

.....

.....

.....

Milyen jelképek segítségével akarják erősíteni a nemzeti eszmét?

.....

.....

.....

24/4D AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE IV.

Proletárdiktatúra és forradalom

4. Egyéni feladatlap

Megtorlás

Komócsin Zoltán ünnepi beszéde. „...Százöt év alatt sokszor meghamisították a 48-as eszmét, sokszor fölhasználták néparuló, megtévesztő célokra. De ami 1956 októberében történt, az minden előzőnek a felülmúlása. Az 1956. októberi ellenforradalom 1848-as jelmezben vette kezdetét. Valójában ugyanazt tették, mint a 48-as forradalom és szabadságharc árulói, az akkori »belső bitangok«. Az 56-os ellenforradalmárok ... a 48-as reakció folytatóiként léptek fel ... Az ellenforradalom erőinek megsemmisítéséért folytatott küzdelmünk harcot jelentett és jelent azért, hogy Kossuth, Petőfi és Táncsics zászlaja és eszméi újra tisztán, fényesen ragyogjanak.”

Magyar Ifjúság, 1958. március 14.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Hogyan kapcsolja a Komócsin a 48-as eszmét az 1956-os eseményekkel?

.....

.....

.....

Kikhez hasonlítja az 56-os forradalmárokat?

.....

.....

.....

Milyen párhuzamokat von 48 és 56 között?

.....

.....

.....

Milyen célkitűzéssel buzdít az 56-os „ellenforradalom” elleni harcra?

.....

.....

.....

24/4E AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE IV.**Proletárdiktatúra és forradalom****5. Egyéni feladatlap****„Márciusban Újra Kezdjük” (MUK)**

Az 1956-os forradalom leverését követő hónapok jelszava volt azok közt, akik abban reménykedtek, hogy a forradalom megismételhető. A jelszó házfalakra mázolván – gyakran MUK rövidítésként –, illetve röpcédulákon bukkant elő, először Budapesten, de az ország más településein és a határokon túl is.

A röplapháborúba bekapcsolódtak az új hatalom, Kádár János Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormányának hívei is. *„Tessék tudomásul venni, hogy ott lesz a karhatalmunk is – puskával, s ha szükség lesz rá, fel fogjuk fegyverezni a magyar munkásosztályt is”* – hirdette például egy Marosán György szombathelyi beszédének részletét idéző röplap

Többek közt a MUK fenyegetésére hivatkozva hozták létre 1957 februárjában a Magyar Szocialista Munkáspárt párthadseregét, a munkásőrséget, amelyben a feliratokra reagálva a HUKUK jelszó terjedt el („Ha Újra Kezditek, Újra Kaptok”).

Ennek alátámasztására a Tanácsköztársaság kikiáltásának 38. évfordulóján, 1957. március 21-én tízezer géppisztolyos munkásőr demonstrálta a párt hatalmát Budapest utcáin. Ekkorra már elmúlt a MUK megtestesítette fő fenyegetés: a MUK jelszót ugyanis legtöbben úgy értették, hogy az 1848-as forradalom március 15-ei évfordulója fordulhatna át ismét forradalomba.

A MUK-ban való részvétel vádjával több halálos ítélet született, amelyeket végre is hajtottak.

WIKIPÉDIA

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Milyen tartalmat kapott a márciusi forradalom emléke az 1956-os forradalom leverése után?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Fordíts!

Milyen módon harcolt a hatalom az 56-os eszmék hívei ellen?

.....

.....

.....

.....

.....

Mi magyarázza azt a tényt, hogy a kádári hatalom mindvégig idegenkedett március 15-e megünneplésétől?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

24/4F AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE IV.**Proletárdiktatúra és forradalom***Csoportos feladatlap*

A megismert szemelvények alapján próbáljatok meg – tudásotokat összeadva – válaszolni az alábbi kérdésekre!

Hány évig lehetett a II. világháborút követően nemzeti ünnep március 15-e?

.....

Milyen módon sajátította ki az ünnepet a kommunista hatalom?

.....

.....

Milyen eszmékkel kötötte össze? Milyen aktuálpolitikai tartalmat kapcsolt hozzá?

.....

.....

Milyen kapcsolatban állt az 1956-os forradalom a 48-as eszmékkel?

.....

.....

Mire használta az ünnepet a forradalmat leverő hatalom?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Miért éppen márciusban akarták a forradalmárok „újra kezdeni”?

.....

.....

.....

24/5A AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE V.

Ellenzéki ünnep

1. Egyéni feladatlap

Szankcionált ünnep

1971. október 6-ára is önálló megemlékezést szerveztek a Múzeum kertbe. Erre az alkalomra már besúgókat is mozgósítottak, és az ünneplők közül 20 főt előállítottak, majd 7 főt le is tartóztatták, és hat hónapi szabadságvesztést kapott garázdaságért, szervezkedésért és uszításért. Hat-nyolc hónapi szabadságvesztést kaptak garázdaságért, szervezkedésért és uszításért.. Részlet az ítélet indoklásából:

*„A vádlottak magatartása összefüggésben van azzal a jelenséggel, hogy Budapesten az utóbbi egy-két évben a fiatalok kisebb csoportja különböző nemzeti ünnepeink alkalmával **szervezetten nacionalista jellegű összejöveteleket** tartott. Közismert, hogy nemzeti ünnepeinket éppen demokratikus államrendszerünkben mi is mindig megünnepeljük, de a fiatalok már említett egy csoportja mindent kihasznál abból a célból, hogy elkülönülten ünnepeljenek, s különböző nemzeti ünnepségeken cégérül felhasználva **antidemokratikus**, sőt ellenséges, nem egy esetben pedig kifejezetten **ellenforradalmi jelszavakat** is hangoztassanak.”*

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Miért rettegett a hatalom a nemzeti ünnepektől?

.....

.....

.....

Milyen indokkal büntette az ünnepségeken való részvételt?

.....

.....

.....

Mivel vádolta a letartóztatott fiatalokat?

.....

.....

.....

24/5B AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE V.

Ellenzéki ünnep

2. Egyéni feladatlap

Forradalmi Ifjúsági Napok

1972-ben március 15-e hivatalos ünneplése, pontosabban negligálása a **Forradalmi Ifjúsági Napok** keretében zajlott. A „három tavasz” (1848, 1919, 1945) ünnepe ebben az évben Dózsa György születésének 500. valamint a Történelmi Emlék bizottság 1942-es tüntetésének harmincadik évfordulójára való tekintettel kissé kibővült. Ráadásul a Gergely naptár szeszélye folytán még Petőfi-év is volt. Az ünnepek bőségében éppen a nemzet számára legfontosabb, március 15-e sikkadt el leginkább. Volt ugyan délelőtt koszorúzás a Petőfi-szobornál, ám a hangsúly inkább a harminc évvel azelőtti antifasiszta tüntetés emlékére állított márványtábla felavatására tevődött. A tömegkommunikáció hallgatott, a rendőrség pedig felkészült a spontán megmozdulásokra. Összetartás volt a kerületi kapitányságokon, mozgósították az Ifjú Gárda és a katonaság néhány egységét is. Pontos akcióterveket készítettek. Nem hiába. Az előző évi néhány száz fős tüntetés után, 72-ben már több ezer fiatal, zömében diák mozdult meg, hogy méltóképpen köszöntse a sajátjának érzett ünnepet.

A téren és a Fő utcán már sokkal több volt a rendőr mint a demonstráló. Föl-alá száguldoztak a rendőrautók és a rabomobilok. A rendőrök mellett Ifjú gárdisták és katonák is tevékenykedtek. Barátaimmal úgy döntöttünk, hogy most már eléggé kiünnepeltük magunkat, mehetünk haza.

Egyszer csak elhúzott mellettünk egy rendőrautó. Előttünk néhány méterre egy magányos fiú követ hajított utána, majd bemenekült a legközelebbi kapualjba. A kőtől betört a kocsi szélvédője. A visszaguruló rendőrkocsiból kiugráló hekusok és kiskatonák minket fogtak le, és tuszkoltak be egy rabóba. A már bent ülő társunkkal együtt a Szalay utcai kapitányságra szállítottak bennünket. Kb. kilenctől hajnali kettőig vendégeskedtünk a kapitányságon. Ezalatt többször megverték, kihallgattak, leírárták velünk, hogy mit csináltunk aznap. Kilátásba helyezték, hogy ellátják a bajunkat: nem lesz itt új 56.

Kresalek Gábor: Március idusa és a FIN- www.c3.hu/scripta/beszelo/98/03/idus.htm
– 11k

Fordíts!

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Milyen más ünnepekkel „vonták össze” március 15-ét?

.....

.....

Miért éppen ez az ünnep „sikkadt el” 1972-ben?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mi magyarázza a rendőri szigort?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

24/5C AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE V.

Ellenzéki ünnep

3. Egyéni feladatlap

Rendőri fellépés a „rendzavarók” ellen

Földes László (Hobo) barátjának írt, és „uszító tartalma” miatt elkobzott levele (1972):

„Megjelentem egy rakás hapsival még az ünnepély előtt, és virágokat osztottunk szét, több csokorral, majd többen szóltak ismeretlenek, hogy ötkor találkozó a Párisi udvarnál. Onnan lementünk a Petőfi-szoborhoz, szirénázó rendőrautók között rohanva, majd letettük virágainkat, utána egy zsarú odajött hozzánk, természetesen engem szemelt ki magának és felszólított, hogy távozzunk. Mikor megkérdeztük, hogy miért? Megfogta a gumibotját és megkérdezte: Megmagyarázam? Erre én felemeltem mindkét kezem, és egy kb. 100-200 főnyi csoport között végigmentem a kokárdával a mellemen, felemelt kézzel az utcán, hátam mögött 30 hapsival. (...) Ekkor háromnegyed hét volt már. Közben a Batthyányi örökmécsesnél Babits: Petőfi koszorúi című versének sokszorosított példányait osztogatták, meg-megpróbálták szavalni, de a zsaruk elkapták őket, a város többi pontjain éneklő-csoportosuló hapsikat is szétverték, óriási volt és talán még ma is tart. Talán a húsvéti zabálás tesz majd pontot az ügyre. Március 21-ére a KISZ egy „spontán” ellentüntetést szervezett a Húvösvölgyben, de csak 500-an voltak ott és egy pár jó fej a Vérmezőnél csinált igazi tiltakozó tüntetést a 15-ei bebörtönzések miatt, de őket is bevitték. A Múzeum kertben 10 napig állt benn állandóan egy-két riadóautó.”

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Mit gondolsz az ünnepelni szándékozó fiatalokról?

.....

.....

.....

Hogyan próbálta a KISZ ellensúlyozni az eseményeket?

.....

.....

.....

Miért avatkozott be a rendőrség?

.....

.....

24/5D AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE V.

Ellenzéki ünnep

4. Egyéni feladatlap

Az ünnep újjáéledése

1987-ben már több tízezeren hömpölyögtek a pesti Petőfi-szobortól a budai Bem-szoborig, ugyanazt az útvonalat követve, mint 1956. október 23-án az akkori tüntetők. Március 15-e ezzel ismét visszanyerte régi jelentését: a szabadság és a függetlenség ünnepe, valamint a lázadás szimbóluma lett. A Kádár-korszakot búcsúztató 1988-as március 15-e az utolsó, még szankcionált ellenzéki ünnepség volt. A rendőrség a nemzeti ünnep reggelén ismét „preventív” őrizetbe vett ismert ellenzéki személyiségeket, más ellenlépést azonban nem tettek. Mintegy 15 ezren tüntettek Budapesten, békés körülmények között. Új jelenség volt, hogy vidékről is tömegesen utaztak Budapestre fiatalok azért, hogy itt ünnepelhessenek. A szegedi állambiztonságiak például azt jelentették, hogy a pesti reggeli gyorsra mintegy 100-120 fiatal szállt fel, kokárdáikat látva a szolgálat azt sejtette, hogy az ottani rendezvényekre utaznak. Szegeden 1988-ban 907 személyt mozgósítottak (ebből 250 fő honvédség, 60 határőr, 151 munkásőr mint bevetési tartalék).

A hatalom, amely mögül hiányzott a külső támogatás, lábhoz tett fegyverrel figyelte az eseményeket, sőt 1988-ban a Grósz-kormány ismét piros betűs ünneppé emelte március 15-ét.

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Milyen eszmék ünnepe lett március 15-e a 80-as években?

.....

.....

.....

Mit szimbolizált?

.....

.....

.....

Hogyan lépett fel a hatalom az ünneplők ellen?

.....

.....

.....

Miért volt kénytelen végül piros betűs ünneppé emelni ezt a napot?

.....

.....

.....

.....

24/5E AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE V.**Ellenzéki ünnep****5. Egyéni feladatlap****Rendszerváltó március**

1989-ban óriási tömeg vonult az utcára, hogy hitet tegyen a 48-as forradalom eszméi, a függetlenség és demokrácia mellett. *„Sortűz nem dördült, vér nem folyt Pest utcáin. Egy pöccintés elég volt: felemelte szavát a nemzet, csak meglendültek az öklök s a korhadt rend kártyavárként omlott össze. Akiknek érdekük lett volna védeni a belülről szétrohadt társadalmi rendszert, azok is hallgattak. Korcs társadalomnak korcsok a vezetői, a hivatalnokai, lakásai. A hatalom urai reszketni méltóztattak, s ahogy tudták, mentették irhájukat. Az ostobák szipákol-
tak, a gazemberek összeharácsolt vagyionkájukat menekítették, az okosabbja tudta: törvénytelen, népellenes, hazug uralmuk véget ért. Legjobban még akkor járnak, ha báránybőrbe bújnak és felajánlják szolgálataikat az új rendnek.”*

Szigethy Gábor, Fidesz hírek, 1989. március

Válaszolj röviden írásban az alábbi kérdésekre!

Mit jelentett 1989-ben március 15-e?

.....

.....

.....

.....

Milyen párhuzam vonható az 1848-as forradalom és az 1989-es események között?

.....

.....

.....

.....

Milyen hangvétele van az idézett szemelvénynek?

.....

.....

24/5F AZ ÜNNEP TÖRTÉNETE V.**Ellenzéki ünnep***Csoportos feladatlap*

A megismert szemelvények alapján próbáljatok meg – tudásotokat összeadva – válaszolni az alábbi kérdésekre!

Mit jelentett a 60-as és 70-es évek fiataljai számára a 48-as forradalomra való emlékezés?

.....

.....

.....

.....

Milyen formái voltak hivatalos és nem hivatalos formái voltak a megemlékezésnek ezekben az évtizedekben?

.....

.....

.....

.....

Hogyan torolta meg a hatalom a forradalmi eszméket?

.....

.....

.....

.....

Milyen párhuzam vonható az 1948-as és az 1956-os forradalmakat követő időszak között?

.....

.....

.....

.....

24/6 AZ AKTUÁLIS ESEMÉNYEK HATÁSA AZ ÜNNEPRE

Csoportos feladatlap

Hogyan befolyásolták az aktuális történelmi és politikai események az 1848-as forradalom és szabadságharc megünneplését a különböző korszakokban? Töltsétek ki a táblázatot!

Korszak	Esemény	Az „ünnep” tartalma
1848–1849	Forradalom és szabadságharc	szabadság, függetlenség, nemzeti érzés, egyenlőség, hősiesség, hazaszeretet, Petőfi („Talpra, magyar!), Kossuth (a Habsburgok trónfosztása)
1849–1860	Megtorlás, önkényuralom	
1860–1914	Az első ünnepi megemlékezés (1860)	
	Kiegyezés (1867)	
	A Monarchia létrejötte és működése	
1918–1942	Őszirózsás forradalom	
	Tanácsköztársaság	
	Trianoni békekötés	
	Márciusi front tevékenysége	
	II. világháború	
1948–1957	Proletárdiktatúra	
	1956-os forradalom	
	Megtorlás	
	Ellenállás (MUK)	
1958–1989	70-es évek	
	80-as évek, gyengülő diktatúra	
	Rendszerváltás	

24/7 MÁRCIUS 15-E, MINT A HATALOM ESZKÖZE*Csoportos feladatlap*

Mit jelentett március 15-e a hatalom számára a különböző korszakokban? Töltsétek ki a táblázatot!

Korszak	Esemény	A hatalom viszonyulása az 1848–49-es forradalom és szabadságharchoz
1848–1849	Forradalom és szabadságharc	A forradalom célkitűzéseinek elutasítása, harc a felkelők ellen
1849–1860	Megtorlás, önkényuralom	
1860–1914	Első megemlékezés (1860)	
	Kiegyezés (1867)	
	Osztrák–Magyar Monarchia	
1918–1942	Őszirózsás forradalom	
	Tanácsköztársaság	
	Trianoni békekötés	
	II. világháború	
1948–1957	Proletárdiktatúra	
	1956-os forradalom	
	Megtorlás	
1958–1989	70-es és 80-as évek	
	Rendszerváltás	

24/8 AZ ELLENZÉK ÜNNEPE*Csoportos feladatlap*

Mely időszakokban vált március 15-e az ellenzékiesség szimbólumává? Töltsétek ki a táblázatot!

Korszak	Esemény	A szabadságharchoz kapcsolódó eszmevilág
1848–1849	Forradalom és szabadságharc	szabadság, függetlenség, nemzeti érzés, egyenlőség, hősiesség, hazaszeretet, Petőfi („Rabok legyünk vagy szabadok?”), Kossuth (a Habsburgok trónfosztása)
1849–1860	Megtorlás, önkényuralom	
1860–1914	Az első ünnepi megemlékezés (1860)	
	Kiegészítés (1867)	
	Az Osztrák–Magyar Monarchia létrejötte és működése	
1918–1942	Őszirózsás forradalom	
	Tanácsköztársaság	
	Trianoni békekötés	
	Márciusi front tevékenysége	
	II. világháború	
1948–1957	Proletárdiktatúra	
	1956-os forradalom	
	Megtorlás	
	Ellenállás (MUK)	
1958–1989	70-es évek	
	80-as évek, gyengülő diktatúra	
	Rendszerváltás	

